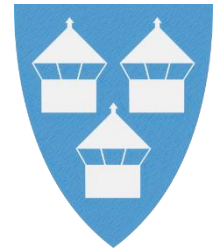

ETISKE RETNINGSLINJER FOR FOLKEVALGTE I KVITSØY KOMMUNE

Vedtatt av kommunestyret 10.06.2025

1. Innledning

Etikk er refleksjon over verdier og normer, og begrunnelsen vi gir for våre valg. For folkevalgte, så vel som ansatte, i en kommune handler etikk om systematisk refleksjon over hva som er god praksis i den kommunale virksomheten. Arbeid med etikk hjelper oss til å gjenkjenne etiske problemstillinger, og dermed muligheten til å foreta gode, velbegrunnede beslutninger.

Kommuneloven signaliserer at kommunal virksomhet skal kjennetegnes av tillit og bygge på en høy etisk standard. Å følge lovene er et etisk og moralsk krav. Samtidig går etikken utover jussen. En handling skal være lovlig, men også kunne begrunnes etisk og ses i sammenheng med kommunens øvrige mål og verdier.

Kommunelovens formålsparagraf markerer tydelig hva som skal kjennetegne kommunenes virksomhet, og inneholder blant annet at loven «skal bidra til at kommuner og fylkeskommuner er effektive, tillitsskapende og bærekraftige». Forarbeidene er tydelige på at i dette ligger det at hensyn som etikk, rettssikkerhet og åpenhet skal ivaretas. Redegjørelsesplikten i kommunelovens § 14-7 andre ledd bokstav d, om plikten til å redegjøre for utførte og planlagte tiltak, innebærer en forventning om at kommuner og fylkeskommuner foretar seg noe for å sikre høy etisk standard, og den gir grunnlag for at det føres kontroll med kommunens innsats.

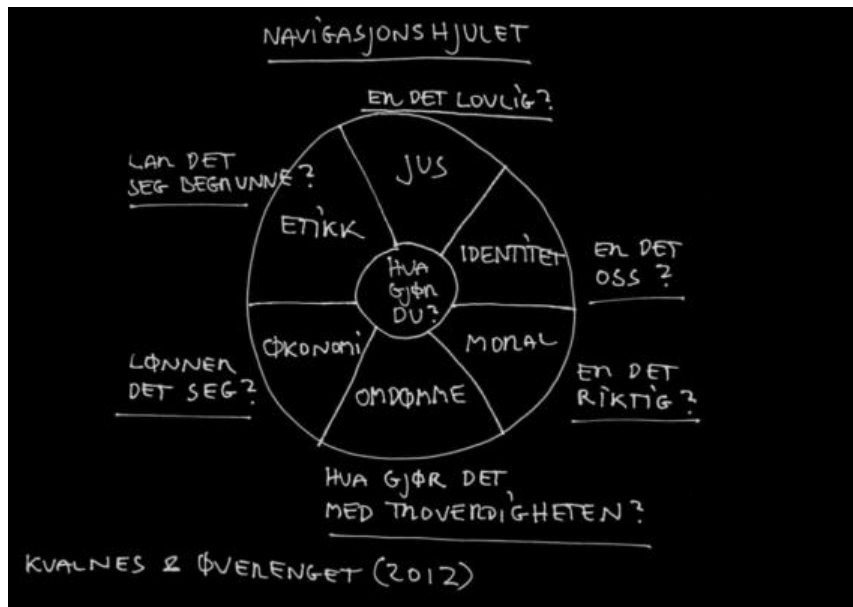
Folkevalgte i Kvitsøy kommune skal arbeide for fellesskapets beste i tråd med lover, regler og politiske vedtak, og gjennom sine verv bidra til at tilliten til kommunen er god og omdømmet godt.

Målsettingen med egne etiske retningslinjer for folkevalgte er å bevisstgjøre alle folkevalgte om etiske spørsmål og dilemmaer som er mer relevante for disse. Folkevalgte innehar flere roller: de er alle både privatpersoner og representanter for Kvitsøy kommune. I tillegg innehar flere også andre roller. Mange roller skaper krysspress som kan bringe den enkelte inn i situasjoner som krever etiske refleksjoner og en høy etisk bevissthet. Et godt utgangspunkt kan være å stille seg følgende spørsmål:

- Oppfattes jeg i denne sammenheng som folkevalgt eller privatperson?

Oppstår det situasjoner som oppleves vanskelige, kan og bør folkevalgte rådføre seg med sine gruppeledere og/eller partiorganisasjoner.

De etiske retningslinjene skal bidra til refleksjon og retning til å opptre på en god måte som ivaretar både egen og kommunens tillit og omdømme. Etikkens formål er å studere hvordan man bør handle, og navigasjonshjulet gir god hjelp til refleksjon i vurderingene folkevalgte vil stå i:

Åpenhet og redelighet

Redelighet betyr at folkevalgte opptre åpent, ærlig og rettskaffent i møte med befolkning, brukere, samarbeidspartnere og hverandre. Alle parter skal oppleve at informasjonen kommunen gir muntlig og skriftlig, inneholder korrekte og relevante opplysninger. Redelighet er en forutsetning for tillit og godt omdømme.

Taushetsplikt

Taushetsplikten til de folkevalgte gjelder i praksis bare der det er tale om konkrete opplysninger som går inn under bestemmelsen i forvaltningsloven § 13; det vil si enten forretningshemmeligheter som andre vil kunne utnytte i konkurranse med vedkommende, eller "personlige forhold" – noe som må forstås som forhold av privat karakter. Det er viktig å være oppmerksom på at man har taushetsplikt om slike opplysninger også etter at vervet som folkevalgt er avsluttet. Denne taushetsplikten gjelder også overfor andre folkevalgte som har avsluttet sitt verv, og overfor partikolleger.

Habilitet og interessekonflikter

Folkevalgte skal opptre upartisk og praktisere likebehandling. Kommunens interesser, og interesser der man har en personlig fordel, skal ikke blandes. Den enkelte har selv ansvar for å opplyse om egen habilitet og å tre til side når saken krever det. Folkevalgte skal unngå å komme i situasjoner som kan medføre konflikt mellom kommunens interesser og personlige interesser.

Gaver og andre fordeler

Folkevalgte skal ikke benytte sitt verv til å oppnå personlige fordeler eller gaver av en art som kan påvirke eller være egnet til å påvirke handlinger eller vedtak. Moderate former for gjestfrihet og representasjon hører med i samarbeidsforhold og informasjonsutveksling. Graden av oppmerksomhet må imidlertid ikke være slik at den kan påvirke beslutningsprosesser eller kan vekker mistanke om påvirkning.

Ytringsfrihet

Folkevalgte deltar i den offentlige debatten, og ytringsfriheten gjelder alle. Folkevalgte må likevel ha et bevisst forhold til det å skille mellom sine plikter overfor kommunen, der kommunestyret skal ivareta det overordnede arbeidsgiveransvaret - og sine plikter overfor innbyggerne som man er ombud for og representerer.

De folkevalgte har et selvstendig ansvar for å omtale kommunen og hverandre på en redelig måte. Dette innebærer at det er vesentlig at saker som tas opp i offentlige organer, baserer seg på faktiske forhold.

Respekt og mangfold

Relasjoner mellom folkevalgte, og mellom folkevalgte og ansatte i kommunen, skal preges av gjensidig respekt. Som folkevalgte skal man sikre at Kvitsøy kommune preges av respekt for ulikhet og at mangfold blir verdsatt. Med mangfold menes ulikhet i kjønn, etnisitet, religion, livssyn, seksuell orientering, politisk standpunkt, alder og funksjonsnivå.

Mobbing og diskriminering

Det forutsettes at de folkevalgte kommuniserer med respekt overfor ansatte, overfor hverandre, og på tvers av partigrensene. I omtale av andre personer skal man unngå nedsettende personkarakteristikker. Enhver form for mobbing og trakassering er uakseptabel og det forventes at folkevalgte bidrar til å virkeliggjøre denne holdningen i lokalsamfunnet.

Sosiale medier

Folkevalgte har anledning til å bruke flere digitale kommunikasjonsverktøy, både ved intern kommunikasjon og deling av informasjon på sosiale medier. Den enkelte må sikre at deling av informasjon blir utført med varsomhet.

Som folkevalgt må man være oppmerksom på at man også i private sammenhenger kan bli oppfattet som representant for Kvitsøy kommune. Det er derfor nødvendig at den folkevalgte er bevisst egen kommunikasjon. Sosiale medier preges ofte av uformell kommunikasjon, og spredningen av informasjon går raskt og når alle som ønsker tilgang til den. Den folkevalgte skal vise respekt for sine kolleger i kommunestyret, innbyggere og Kvitsøy kommune både i form og innhold på det som publiseres.

Varsling av kritikkverdige forhold

Varsling er å videreformidle opplysninger om kritikkverdige forhold til noen som selv kan bidra til at forholdene rettes opp.

Arbeidsgivers aktivitetsplikt utløses dersom et eventuelt kritikkverdig forhold fra folkevalgt har skjedd gjennom utøvelse av tillitsverv for kommunen. Eksempler på slike forhold er dersom en folkevalgt trakasserer enkeltansatte i det offentlige rom, eller det er mistanke om at folkevalgte har begått underslag eller korrupsjon i kommunen.

Varsel om kritikkverdige forhold som retter seg mot folkevalgte i egenskap av politikere omfattes ikke av varslingsreglene i arbeidsmiljøloven. Dette er saker som naturlig kan følges opp av det enkelte parti eller gjennom demokratiske prosesser. For eksempel vil folkevalgtes opptreden i media i utgangspunktet ikke omfattes av varslingsreglene. Varsling på andre folkevalgte må derfor skje til gruppeleder og/eller vedkommende sin partiorganisasjon.

Sanksjonsmuligheter

Utover lovverket finnes det ikke sanksjonsmuligheter dersom folkevalgte bryter de etiske retningslinjene. Den enkelte folkevalgte kan ikke instrueres av noen folkevalgte organ eller administrasjonen, da vervet som folkevalgt er et personlig tillitsverv mellom den folkevalgte og velgerne. Dette innebærer at de folkevalgte selv har et personlig ansvar for at tillit opprettholdes. De etiske retningslinjene skal være en hjelp til dette.

Etikk i praksis – en utfordring som krever prosess

Spekteret av oppgaver for folkevalgte er omfattende. Folkevalgtes vedtak blir avgjørende for hverdagen til innbyggerne i kommunen, og det ligger derfor stor påvirkningskraft i vervet for den enkelte politiker. Jevnlige møter med publikum, pressgrupper og brukere med individuelle behov utfordrer holdninger og skaper etiske dilemmaer. Det er derfor viktig å ta opp etiske problemstillinger og dilemmaer. Dette kan skje innenfor eget parti og på tvers av partigrenser. Etikk bør være en del av innholdet i det obligatoriske opplæringsprogrammet/folkevalgtprogrammet, som et godt egnet fora der etiske problemstillinger kan drøftes.

Folkevalgte må hele tiden være bevisst på egne holdninger og arbeide for å integrere god etisk praksis i sitt arbeid. De må ta opp vanskelige problemstillinger, og sikre åpenhet og diskusjon rundt aktuelle tema. På den måten kan folkevalgte bidra til å styrke den etiske standard og skape tillit til lokaldemokratiet og kommunen.